

Læring i brugerstyrede kunstnerklynger

Christoffer Mariegaard Olesen
Stud. mag. i Læring og Forandringsprocesser
Institut for Læring og Filosofi
Aalborg Universitet

Forord

Gennem historien har der været talrige eksempler på hvordan kreative mennesker og aktiviteter har en tendens til at klumpe sig sammen. Med eksempler der strækker sig fra de danske Skagensmalere sidst i det 19. århundrede til kreative softwareudviklere i Silicon Valley.

I det moderne samfund er vi begyndt at fokusere mere og mere på kreativiteten som det værktøj og en ressource der skal løse en lang række samfundsmæssige problematikker og gennem talrige nationale og internationale rapporter er "de kreative brancher" blevet erklæret et kerneområde i forhold til den fremtidige vækst.

Men hvad er det de kan? Klyngerne.

I det følgende præsenteres tre læringsperspektiver i forhold til fællesskab, individ og faglig udvikling som kan findes i de kreative klynger.

Kreative klynger

Grundlaget for klyngedannelse bunder i forståelsen af at kreativitet kan siges at være en social og mental proces der for at blive succesfuld, skal lede til opdagelsen af nye ideer og koncepter eller skal skabe nye forbindelser mellem eksisterende ideer og koncepter. Da helt nye uafhængige ideer og koncepter forekommer ekstremt sjældent, må man formode at de fleste kreative succeser skaber forbindelser mellem eksisterende ideer og koncepter.

Sandsynligheden for at en sådan ny forbindelse skabes er ligefrem proportionel med adgangen til eksisterende ideer på et givent sted samt variationerne og diversiteten af disse ideer (Lazzeretti, et al. 2008 i, Andersson, et al 2011 s. 94-95). Adgangen til eksisterende ideer og koncepter forøges i takt med størrelsen og befolkningstætheden. Dette indikerer at kreative sjæle og kreative organisationer tiltrækkes af områder med en høj adgang til eksisterende ideer samt områder med stor variation og diversitet i de eksisterende ideer. Yderligere indikerer dette at den kreative

produktivitet vil stige i takt med størrelsen og befolkningstætheden i en region.(Andersson, et al. 2001, s. 95). Gennem klyngedannelse stiger fortætningen af ideer hvorved nye ideer opstår.

Fællesskabet

De kunstneriske klynger tilbyder kunstnerne en fælles fortolkningssammenhæng baseret på kunstneriske visioner, værdier og minder i form af artefakter, rutiner og erfaringer (Andersson et al. 2011, s. 96) og minder på den måde meget om Etienne Wengers praksisfællesskaber. Især i brugerstyrede klynger hvor den daglige drift varetages af kunstnerne selv, vil praksisfællesskabet træde frem.

[...Working with others who share the same conditions... And collectively orchestrate their working lives and their interpersonal relations in order to cope with their job... The concept of practice connotes doing, but not just doing in and of itself. It is doing in a historical and social context that gives structure and meaning to what we do. In this sense, practice is always social practice...]
(Wenger, 1998, s. 45-47).

Praksisfællesskabet opstår når kunstnerne arbejder sammen om at få den daglige drift af huset organiseret. Deres "gensidige engagement" til at forhandle den "fælles virksomhed" gennem et "fælles repertoire". Nøgleordet for at blive en del af et sådant fællesskab er legitimitet, og for at opnå status som legitimt medlem må den enkelte besidde kompetencer inden for alle tre dimensioner.

I forhold til den fælles virksomhed må den enkeltes forståelse af den være stor nok til at bidrage til den. Kompetence er i den forstand lig med forståelse.

Det gensidige engagement er nødvendigt i forhold til at etablere normer og forhold af gensidighed der reflekterer dette engagement. For at den enkelte kan etablere et tilhørsforhold til fællesskabet er det nødvendigt at engagere sig. kompetence er i den forstand lig med at være i stand til at engagere sig.

Det fælles repertoire udgøres af praksisfællesskabets delte repertoire af ressourcer. Dette indbefatter, sprog rutiner, artefakter, værktøjer, historier osv. At være kompetent i denne forstand vil sige at have adgang til det fælles repertoire og at være i stand til at bruge det i overensstemmelse med fællesskabet. (Wenger 2000, s.299)

Processen til at opnå kompetence inden for de tre dimensioner er den legitime perifere deltagelse hvor "eksisterende medlemmer" tillader potentielle medlemmer at få adgang til fællesskabet og hvor de gradvist har mulighed for at legitimere sig selv i fællesskabet (Lave & Wenger 2003, s. 85).

Praksisfællesskaber må ses som menneskers konstante forhandling af indbyrdes relationer og deltagelsesformer i fællesskabet (Wenger 2004, s). På den måde bliver læring i kulturklyngerne en sammenfletning af identitet, meningsforhandling, praksis og fællesskab og er i den forstand en social læring.

Individet

Anthony Giddens definerer selvidentitet som værende selvets reflektive forståelse af eget selv på grundlag af egen bibliografi (Giddens 1991, s. 224). Den narrative selvidentitet er altså det enkelte menneskes egen fortælling om sig selv. Den historie vi ser i spejlet hver morgen.

Grundlaget for selvidentiteten bliver således ifølge Giddens, individets evne til at holde en given fortælling om sit liv kørende (Giddens 1991, s. 54). Denne evne kræver at den enkelte kan etablere en stabil fornemmelse for eget selv, har en følelse af kontinuitet samt evnen til at begribe denne oplevelse reflektivt og at kunne formidle den (Ibid.).

I kulturklyngerne hvor mange mennesker er samlet og kontinuerligt interagerer, slynger disse historier sig ind og ud imellem hinanden. Individet bliver konfronteret med andre forståelser og opfattelser i en lind strøm og må reflektere og forholde sig til disse, for at kunne handle i overensstemmelse med sin historie eller omskrive den så den igen opleves som meningsfuld, for det er ved at blive indsat i en fortælling at den enkelte hændelse bliver meningsfuld gennem sammenhængen med et større handlingsforløb (Czarniawska 2004 s. 5) Da alle hændelser kan forekomme for alle mennesker er det først i sammenhængen og i præsentationen at den unikke historie og identitet opstår.

Historierne i klyngen kan opfattes ud fra et rhizomatisk perspektiv. Begrebet kan beskrives som et netværk hvor "et hvilket som helst punkt kan forbindes med et hvilket som helst andet punkt" netværket har ingen begyndelse og ingen ende men befinder sig altid i midten. (Deleuze og Guattaris, 1987, s. 5-22)

Historierne i klyngen både de individuelle og de kollektive, er trådende i netværket og deres skæringspunkter er potentielle muligheder for omskrivning.

På den måde ændrer kunstnerne i klyngen, gennem interaktioner, ikke blot deres opfattelse af omgivelserne og hvem de andre er men også af, hvem de selv er. Deres fortællinger forandres og historien i spejlet bliver en anden. I den forstand understøtter klyngernes mangfoldighed den reflektive og personlige læring.

Kunsten

Klynger tilbyder ikke kun fælles og personlig udvikling men også en faglig udvikling i form af den videndeling der foregår i klyngerne.

Viden i sig selv er en vigtig kilde til fremtidig videnstilegnelse og skabelse, og gennem delingen af denne viden opstår der over tid små forskelle i takt med at de individuelle erfaringer deles. Over tid vil kun et fåtal af alle erfaringer blive delt med samtlige andre kunstnere i klyngen og det der i begyndelsen var en samlet vidensbank bliver til en fragmenteret og specialiseret vidensbank (Karlsson i Andersen et al, 2011, s. 96).

Dette giver kunstnerne adgang til højt specialiseret viden indenfor de bestemte genrer, teknikker og former der findes i klyngen.

Udover den specialiserede faglige viden i klyngen, findes der enorme mængder af anden viden og information som stimulerer den enkelte kunstner til at anvende den specialiserede viden i nye og kreative sammenhænge. Denne viden kan refereres til som "buzz", "local broadcasting" eller "noise" (Grabher 2002b) og henviser til den samlede mængde af rygter, historier, indtryk, konkret viden, halve sandheder og strategisk information der opstår i interaktionerne imellem kunstnerne imellem men også i forhold til andre aktører der er perifært tilknyttet huset, så som publikum, pressen, kunsthandlere, bookere, kritikere, turister, folk fra kommunen osv.

Ved deres blotte tilstedeværelse i klyngen bidrager kunstnerne og drager fordel af denne deling af ideer, information, sladder, teknikker og nyheder (ibid., s. 97).

I den sammenhæng er kunstnerne altid opdateret i forhold til hinanden, hvordan det går med projekter, hvem der har forestående shows eller ferniseringer, hvad der bliver godt modtaget af publikum og kritikere osv. Ved løbende at sammenligne og spejle sig i de andre kunstnere gennem "buzz'et" bliver den enkelte inspireret til at lære anvende nye udtryk, metoder, teknikker, sammensætninger osv. og kan hente denne viden gennem den specialiserede vidensbank. I den forstand må bidrage klyngerne til den kunstneriske udvikling.

Kilder:

Lave & Wenger, E, *Legitim perifær deltagelse i praksisfællesskaber*, Situeret læring og andre tekster, Hans Reitzels Forlag, 2003, (Kompendium)

Wenger, E, Communities of practice and social learning systems, *Organization* vol. 7 nr. 2, SAGE, 2000.

Wenger, E, *Communities of practice: Learning, meaning, and identity*. Cambridge [England]: Cambridge University Press. 1998.

Giddens, Anthony, *Modernitet og Selvidentitet*. København: Hans Reitzels Forlag A/S, 1991.

Czarniawska, Barbara, *Narratives in Social Science Research*. London: Sage Publications Ltd, 2004.

Deleuze, Gilles, og Félix Guattaris. *A Thousand Plateaus*. Oversat af Brian Massumi. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1987.

Lazzeretti, et al. 2008 i **Andersson et al.**, *Handbook of creative cities*, Edward Elgar Publishing Limited, 2011.